

Заедно за природата

Граждани за зелено бъдеще

Тема: Екологично право и екологични политики. Наука и екологични политики

Лектор: Адвокат Александър Коджабашев

Първи семинар за повишаване капацитета на граждани, заинтересовани местни и централни администрации, насочени към актуалните проблеми при управлението на околната среда, гр. Велинград, 18.05 - 22.05.2026 г.

Изготвено с подкрепата на Швейцарско-българската програма за сътрудничество, Механизъм за гражданска ангажираност и прозрачност (МГАП) 2024-2029. Изразените възгледи и мнения са изцяло на автора и не отразяват непременно тези на правителствата на Швейцария и България.

Понятие за политики

- Политиките са нарочни системи от насоки и принципи, създадени за целите на взимане на решения, за управление на поведението и за постигане на рационално поставени цели. Те служат като заявка на намерение, в повечето случаи на орган на управление, организация или на правителство. Целта на политиките е да се осигури сигурност и съобразяване [със съществуващите правила]. (Гугъл ИИ);
- Съчетаване на политики – икономика, култура, образование, демография и др.
- Появата на едни или други политики може да зависи от историческия момент – нужда от намеса на държавата или обратно, отдръпване на държавата от дадена сфера на човешката дейност.

Понятие за политики - продължение

- Политиките могат да претърпят рязка промяна

Пример 1 – Наредбата-закон за брака (1945 г.)

Пример 2 – промяна на Конституцията на Германия с оглед поемането на дългове;

Пример 3 - Индустриализацията по времето на социализма – приоритет оправдаващ непозволеното увреждане

- Политиките могат да отразяват морални и културни разбирания

Пример 1 – контрабандата на наркотици

Пример 2 – хазарта в БГ, Гърция и Турция

Пример 3 – Глоби за шофиране с непозволена скорост – Швейцария

Понятие за политики - продължение

Пример 4 – подкрепа екологично земеделие – Швейцария

Пример 5 – шума в жилищните сгради – Швейцария

Пример 6 - Закон за гражданското съдопроизводство (до 1949 г.) –
решителна клетва

Културни особености на общностите – често са свързани с политиките

Пример – Sonderbund Krieg – войната на отделния съюз – Швейцария 1849
– католически консервативни кантони решават да се отделят от
Конфедерация Швейцария

Екологично право – поява и същност

- Вид административно право – властите (държавата или общините) регулират поведението на гражданите и организациите;
- Административното право е все по-важно в днешния ден – да си припомним доц.Кристиян Таков;
- Засяга и гражданските сделки (това не е толкова често коментиран аспект);
- Сравнително ново явление

Пример 1 – градоустройството на Париж , Истанбул и София

Пример 2 – Управлението на водите, на отпадъците, на химикалите – свързано с разрастване на потреблението на суровини и стоки

Защитата на общественения интерес – част от екологичното право и политики

- **Принцип 10** от Декларацията от Рио де Жанейро (приета на Конференцията на ООН през 1992 г.) постановява, че екологичните проблеми се решават най-успешно с участието на всички заинтересовани граждани. Той гарантира три основни стълба на екологичните права:
- **Достъп до информация** – всеки трябва да има свободен достъп до информация за околната среда събирана от държавните органи, включително данни за опасни материали.
- **Обществено участие** – гражданите трябва да имат реална възможност да участват в процесите на вземане на решения, свързани с околната среда
- **Достъп до правосъдие** – държавите са длъжни да осигурят ефективен достъп до съдебни и административни процедури, включително защита и обезщетение при екологични щети
- Принцип 10 е правната основа за Орхуската конвенция, която задължава институциите да бъдат прозрачни и да търсят гражданско съгласие при реализирането на политики и инвестиционни проекти

Примери за (не) утвърждаване на политики за защита на околната среда и общественения интерес

- Инвестиционно предложение за волфрамова мина до гр.Велинград
- Проявите на жестокост спрямо животни
- чл.15г от Директива 2018/2001/ ЕС (Директива RED II) . Правителството има задължение за създаване на положително отношение у обществеността към внедряването на ВЕИ
- ВВФ – създаване на списък с нарушени терени, на които би било подходящо разполагането на ВЕИ

Екологично право и екологични политики

- Някои от политиките са заложени в текста на закона и не могат да бъдат ограничавани/отменяни;
- В други случаи законът дава възможност за промяна, но в определена посока;
- Съдебната практика като средство за утвърждаване/създаване на политики

Пример 1 – чл.6, пар.8 от Орхуската конвенция

Пример 2 – оценяване на кумулативния ефект

Пример 3 – правото на жалба на ЕНПО в частна полза

Пример 4 – чл.9, пар.3 от Орхуската конвенция

Екологично право и екологични политики

Пример 5 – жалба до Орхуския комитет от ЕНПО със седалище в държава-нечленка на Орхуската конвенция

Възможни каузи/политики, които могат да се защитават

Пример 1 – участие на обществеността при подготовката на нормативни актове от изпълнителната власт (чл.8 от Орхуската конвенция)

Пример 2 – прозрачност на действията на изпълнителната власт (чл.5 от Орхуската конвенция)

Пример 3 – участие на обществеността в процедурата за издаване на решение за загуба на правно действие на решение по ОВОС

Пример 4 – екологична оценка на законопроекти

Екологично право и наука

- Научни въпроси в процедурите по ОВОС и оценка на съвместимостта с предмета и целите на защитените зони;
- Битката за „съживяването“ на Наредба № 7 за хигиенно-защитните зони
- Примера с инфразвука
- Замърсяване на въздуха от дейността на ТЕЦ – споделеното от проф.Йержи Йендрошка
- Примерите са многобройни

Изводи относно екологичното право и екологичните политики

- Става дума за правилното и справедливо управление на ресурсите
- Необходима е прозрачност
- Добре е да мислим с главите ни
- Добре е да осмисляме екологичните политики във всичките им аспекти
- Ако не на практика, поне в мислите ни да „се застъпваме“ за правилните политики
- Да обичаме България и нейната природа